



TJ 12-3-4 Bestemmelse for Hærens hodeplagg

fastsettes til bruk i Hæren

Bardufoss, 26. april 2016

Odin Johannessen
Generalmajor
Generalinspektøren for Hæren

TJ 12-3-4 Bestemmelse for Hærens hodeplagg

Metadata

KORTTITTEL:	TJ 12-3-4
SIKKERHETSGRADERING:	UGRADERT
HJEMMEL:	Organisasjons- og instruksjonsmyndigheten og Bestemmelser om felles uniformsregler i Forsvaret pkt. 1.3
GJELDER FOR:	Hæren
UTGIVER:	Generalinspektøren for Hæren (GIH)
FAGMYNDIGHET:	Generalinspektøren for Hæren (GIH)
FAGANSVAR:	-
IKRAFTTREDELSE:	2016-06-01
FORRIGE VERSJON:	Hærens uniformsbestemmelser TJ 12-3-4, datert 18. mars 2015.

Innhold

1 Innledning	3
1.1 FORMÅL	3
1.2 VIRKEOMRÅDE	3
1.3 OMFANG	3
2 Generelt	3
3 Merker og tegn på hodeplagg	4
3.1 BERET	4
3.2 LUEMERKE	4
3.3 VÅPEN-/TROPPEARTSMERKE («BERETFLASH»)	5
3.3.1 Beretfarger	6
3.4 ELEVER VED HÆRENS BEFALSSKOLE (HBS)	8
3.5 BERET FOR HÆRENS PERSONELL SOM TJENESTEGJØR I HEIMEVERNET	8
3.7 HEIMEVERNETS BERET	8
3.8 MONTERING AV BERERTFLASH OG LUETEGN	9
3.9 LUEMERKE PÅ SKYGGELUER OG VINTERLUER	9
3.10 BRODERIER PÅ LUESKYGGEN	9
3.11 LUE, TJENESTE, FJELLGRÅ	10
3.12 LUE, SKYGGE, MØRK BLÅ	111
3.13 HANS MAJESTET KONGENS GARDE	122
3.11 KRIGSSKOLEN	133
3.12 VINTERLUER	144
3.12 FELTMESSIGE HODEPLAGG	144
3.13 NY FELTLUE – NYE LUEMERKER	155
4 Ikrafttredelse	155

1 Innledning

1.1 Formål

De tegn som bæres på Hærens uniformer skal vise militær grad, status, kvalifikasjoner og tilhørighet. Tegn på uniformen er del av selve uniformen. Derfor er det viktig at alle personellkategorier er korrekt utstyrt med slike tegn, og at tegnene bæres i henhold til uniformsbestemmelsene.

Den senere tid har det skjedd mye nytt i Hæren mht. distinksjoner og andre uniformstegn. Nye personellkategorier har kommet til, og det har skjedd en større grad av samordning mellom forsvarsgrenene. Derfor inneholder uniformsbestemmelsene mange detaljer som er forskjellige eller nye ift. forrige utgave av TJ 12-3 Uniformsreglement for Hæren (2002). Noe av det nye var på plass da reglementet ble utgitt i juni 2010. Andre detaljer har kommet i takt med innføringen av den nye tjenesteuniformen.

1.2 Virkeområde

Bestemmelsen gjelder for Hæren.

1.3 Omfang

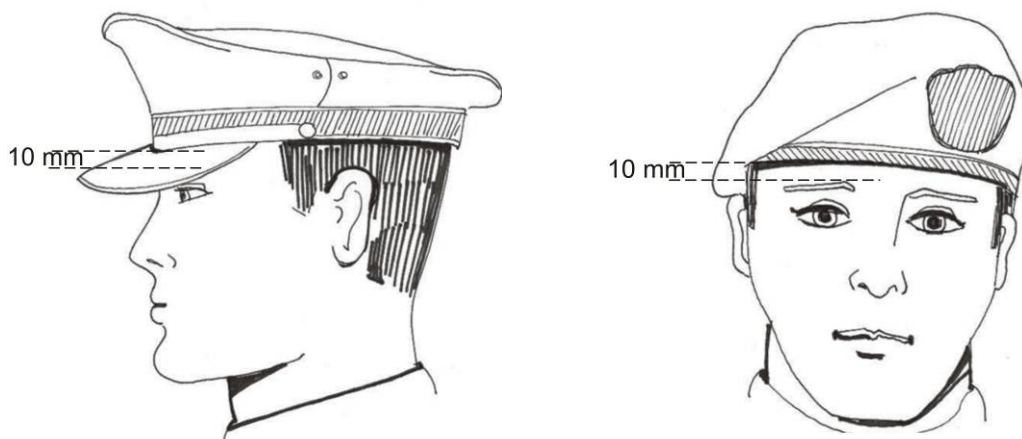
TJ 12-3-4 omhandler alle de av Hærens hodeplagg som skal utstyres med merker og/eller tegn. Hodeplagg som ikke er omtalt her skal følgelig ikke utstyres med merker eller tegn.

2 Generelt

Uniformsluen er en del av uniformen. Den skal bæres når ikke spesielle lettelser i antrekket er gitt.

- Utendørs skal alltid korrekt hodeplagg nyttes.
- Garnison:
 - Kun utleverte/godkjente hodeplagg nyttes.
 - Alle utleverte hodeplagg, med unntak av idrettslue og balaklava er tillatt til uniform.
 - Balaklava kan unntaksvis nyttes alene som hodeplagg kun ved temperaturer under -10.
 - Ikke-utleverte hjelmluer kan ikke nyttes som ytterplagg i garnison.
- Reise og opphold i det offentlige rom:
 - Beret/Skyggelue skal nyttes som hodeplagg
 - Ved temperaturer lavere enn 5 celsius kan utlevert hjelmlue eller membranlue nyttes.
 - Bruk av sykkelhjelmer er tillatt under forflytning med sykkel i uniform.
- Felt- og operasjoner:
 - Kun utleverte hodeplagg nyttes.
 - Alle utleverte hodeplagg, med unntak av idrettslue, er tillatt til uniform.
 - Ikke-utleverte hjelmluer i uniformsfarger kan nyttes hvis ikke hjelmlue er utlevert.
- Ved oppstillinger innendørs bæres også lue.
- Normalt bærer kun væpnet vakt lue innendørs.
- Luen tas av når man kommer inn i kantiner/messer hvor det spises og i rom hvor religiøs handling forrettes.
- I innelukket bil kan luen tas av. Dog skal sjåfør i tjenestebil ha luen på.
- Når lue og hansker ikke bæres, men medbringes innendørs, skal skyggelue bæres under venstre arm og hanskene i venstre hånd. Luen bæres med pullen ut og skyggen fram og hanskene sammenbrettet med fingrene fram.

- Luer bæres rett på hodet, nedre kant skal være horisontal.
- På beret skal svettereimen sitte vannrett, *skjøten være rett bak* og pullen være trukket over mot høyre.
- Når lue bæres skal ikke håret være synlig under luekanten i pannen.
- Skitne, slitte eller ødelagte hodeplagg skal rengjøres eller byttes.



3 Merker og tegn på hodeplagg

De aller fleste av Hærens hodeplagg er utstyrt med et luetegn eller kokarde og knapp. Hans Majestet Kongens Garde og Krigsskolen har hodeplagg som er utstyrt med gradstegn.

3.1 Beret

- Beret kan bæres som daglig hodeplagg til de fleste antrekk, - både de mer formelle og feltantrekk. Beret kan aldri bæres til mørk uniform.
- Generalitet OF 7 – OF 9 bærer *fjellgrå* hærberet.
- OR 1-9 nytter fjellgrå hærberet til tjenesteuniform.
- NB: Olivengrønn beret kan *ikke* bæres sammen med fjellgrå tjenesteuniform.

3.2 Luetegn

- Luetegnet til beret er H M Kongens monogram, omsluttet av en eikeløvkrans.¹ Merket er i forsølvet metall. Både gammel type med stifter/skruer og ny type med splitter kan nyttes.
- Berettegn i forgylt metall kan bare nyttes på olivengrønn beret, sammen med tjenesteuniform M-56 (gammel modell).



¹ Tegn, Hær, lue, beret, forsølvet. Nato-id: 8455-25-160-4154. Materialnr: 30055929.

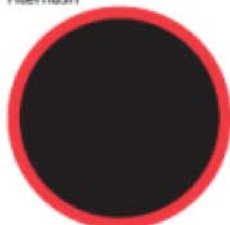
3.3 Våpen-/troppeartstegn («beretflash»)

- Alt personell i Hæren skal bære et rundt våpen-/ troppeartstegn som bakplate ("flash") under forsølvet luetegn i beret, uansett beretfarge. *Bakplaten («flash-en») monteres med stoffsiden ut.*
- Tegnet er sirkelrundt, 45mm i diameter, viser bærerens våpenart, troppeart eller spesielle fagfelt, og skal styrke personellet profesjonsidentitet.
- Det er spesielle tegn for Forsvarets spesialkommando/Hærens jegerkommando, kadetter og befal ved Krigsskolen, samt for generalitet.
- Øvrig personell som ikke tilhører en våpen- eller troppeart (inkl. GBU-elever ved HBS), bærer et felles sort tegn med rød bord ("Hærflash").
- Beretflash kan også bæres sammen med forgylt luetegn og olivengrønn beret, men bare sammen med tjenesteuniform M56.

Flash beret
Diameter flash: 45 mm

Eksempel:

Hærflash



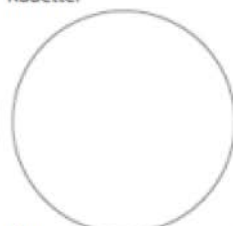
Gen



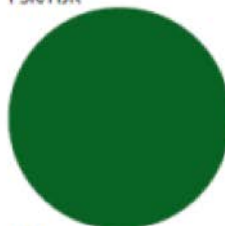
Bef v/ KS



Kadetter



FSK/HJK



Inf



Kav



Art



HVK



Ing



Sb



HTK



INT



SAN



Beretflash

3.3.1 Beretfarger

Hærens bereter finnes i mange farger, som generell «hærberet», våpen beret eller avdelingsberet. Fra 1. juli 2010 brukes Hærens bereter slik:



- **Fjellgrå** («Hærberet») Bæres av alle som ikke skal bære våpen- eller avdelingsberet.
- **Vinrød:** Bæres av alt personell ved FSK/HJK og i SOF-stillinger utenfor avdelingen.
- **Kornblå:** Bæres av personell i avdelinger i Brigade Nord, unntatt personell i Telemark bataljon, Panserbataljonen og Bn 2. Alt personell i brigadestaben skal også bære kornblå beret, uansett våpentilhørighet.
- **Sort:** Bæres som avdelingsberet i Panserbataljonen og Etterretnings-bataljonen samt Kampeskadronen. Dessuten som våpenberet av kavalerister for øvrig, unntatt de som tjenestegjør ved KS, i HMKG, Bn 2, Tmbn, GSV og FSK. Se punkt 3.5 for utfyllende bestemmelser.
- **Umbragrønn** («Finnmarksberet»): Bæres av alt personell ved Garnisonen i Sør-Varanger og Grensekommisariatet. Se punkt 3.5 for utfyllende bestemmelser.
- **Høyror:** Bæres av Militærpoliti i tjeneste.
- **Emeraldgrønn:** Bæres av alt personell ved Telemark bataljon.
- **Sandfarget:** Bæres av alt personell ved Bn 2.

Avdelingsberet bæres kun når man er i tjeneste i vedkommende avdeling.

Hærens avdelings- og våpenbereter



Brig N



KAV/Pbn



MP



Tmbn



Bn 2



GSV



Ebn/Kampesk



FSK

3.4 Elever ved Hærens befalsskole (HBS)

Befalselever (GBU) skal under utdanningsperioden (ett år) bære *fjellgrå* beret med sort/rød hær-flash.

Elever ved grunnleggende befalskurs (GBK) beholder beret og beretflash slik de hadde ved fremmøte.

3.5 Spesielle bestemmelser for beret

Fra og med 15. februar 2013 skal Ebn bruke sort beret. Dette iht. deres historie fra kavaleriavdelinger og videreføring av avdelingen under fanen til Nordenfjelske Dragonregiment. Personellet bruker beretflash i henhold til vedkommendes våpen- eller troppeart.

Fra samme dato skal umbragrønn beret, også kjent som Finnmarksberet eller i den senere tid ISTAR beret, tilbakeføres til Finnmark som Finnmarksberet.

Finnmarksbereten forvaltes av Sjef GSV på vegne av GIH. Sjef GSV er heretter anmodende myndighet for avdelinger som ønsker å ta umbragrønn beret i bruk. Det er et må-krav at avdelingen tjenestegjør og således er stasjonert i Finnmark fylke.

3.6 Beret for Hærens personell som tjenestegjør i Heimevernet

Personell fra Hæren som tjenestegjør i HV skal bære fjellgrå hærberet, sort våpenberet eller høyrød beret for Militærpoliti.

3.7 Heimevernets beret

Beret for HV er i gråtonet farge og skal benyttes av alt personell i styrkestrukturen, herunder alt personell i innsatsstyrken, HVUB samt HVU.

For HV-befal og mannskaper i styrkestrukturen, gjelder grønn/sort flash/bakplate som settes med grønn del øverst og sort nederst.

Vernepliktig- og utskrevet befall i styrkestrukturen benytter flash fra den våpengrenen de ble utdannet ved.

Unntaket fra denne regelen er stadig tjenestegjørende i produksjonsstrukturen (fast ansatte) i HV, som benytter beret fra egen våpengren med flash.

MP nytter rød beret med grønn/sort flash (HV).

Land-HV følger Hærens uniformsbestemmelser, med visse spesielle tilleggsbestemmelser for HV-personell (se TJ 12-3-12).



Alt befall som har sin grunnleggende befalsutdanning i HV skal bære denne bereten med HV-bakplate/flash. Den skal også bæres av mannskaper som er rulleført i HV (styrkestrukturen), uansett tidligere bakgrunn.

3.8 Montering av beretflash og luemerke samt vedlikehold av beret

- Splittene (ev. skruer) på luetegn stikkes gjennom hullene på beretflash og videre gjennom dertil anbrakte hull på bereten. Splittene bøyes godt ut til sidene.
- Beret kan formes slik at den faller naturlig ned mot høyre. Dette kan f eks gjøres ved å fukte den godt, rulle den sammen og la den tørke i denne tilstanden.
- Bereten må ikke strykes/presses eller utsettes for sterk varme.
- Den kan renses, men må ikke vaskes i vaskemaskin eller utsettes for vaskemidler eller lignende stoffer.

3.9 Luemerke på skyggeluer og vinterluer

- På lue, tjeneste, fjellgrå og vinterlue, befal bæres luetegn i forsølvet metall, med Hærens emblem og laurbærkrans. Samme merke for alt befal fra OR 5 til OF 9.
- Nytt luetegn med laurbærkrans ble innført på lue, mørk blå fra juni 2010. Stadig tjenestegjørende personell skal skifte ut gammel modell med eikeløv innen utgangen av 2012.
- Rød bakplate skal ikke bæres til nytt luetegn med laurbærkrans.



Tegn, Hær, lue, tjeneste

Forsølvet utgave: NATO id: 8455-25-160-4153. Materialnr: 30055928.

Forgylt utgave: NATO id: 8455-25-160-4160. Materialnr: 30056000.

3.10 Broderier på lueskyggen

Lueskyggene er utstyrt med broderier (likt for fjellgrå og mørk blå lue). Øvrige forsvarsgrener vises for sammenligningens skyld.

Lue major med delt broderi fases ut.



3.11 Lue, tjeneste, fjellgrå

- Kun offiser OF 1 – OF 9 bærer lue, tjeneste, fjellgrå.
- På lue, tjeneste, fjellgrå er hakereimen av sort lakk.
- OR1 – OR9 bærer beret til tjenesteantrekk (gardelue i HMKG, kepi på KS).



Lue, tjeneste, fjellgrå, generalitet
(OF 7-9 skal ha generalsknapper til hakeremmen).



Lue, tjeneste, fjellgrå, major, oberstløytnant, oberst og brigader.



Lue, tjeneste, fjellgrå, øvrig befall

3.12 Lue, skygge, mørk blå

Alle grader bærer lue, skygge, mørk blå av samme modell. Befal OR 5-9 og offiserer OF 1-9 bærer luetegn med laurbærkrans, sort elastisk bånd rundt pullen og sølv/gull snor over skyggen.

Øvrige grader OR 1 – OR 4 bærer kokarde og hæerknapp på lue, mørk blå. Luen skal ikke ha sort bånd rundt pullen, og det bæres sort lakk hakereim i stedet for snor.

Snoren skal tvinnes syv ganger mot høyre før den festes.



Lue, skygge, mørk blå, generalitet (OF 7-9 skal ha generalsknapper til gullsnoren).



Lue, skygge, mørk blå, major, oberstløytnant, oberst og brigader.



Lue, skygge, mørk blå, øvrig befall.



Lue, skygge, mørk blå, grenaderer og mannskaper

3.13 Hans Majestet Kongens Garde

HMKG bærer spesielle hodeplagg. Her vises kun gardelue og paradehatt. Alle varianter av disse to hodeplaggene er vist i TJ 12-3-6.

HMKG Gardelue:

Offiser OF 4



Menig



Grenader OR 4+



Befal OR 8



HMKG Paradehatt:

Offiser OF 4



Menig



Grenader OR 3



Befal OR 6

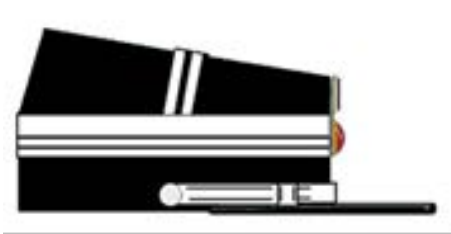


3.14 Krigsskolen

Krigsskolen bærer kepi som hodeplagg til tjenesteantrekk og mørk uniform.

Her vises kun kepi for offiserer ved Krigsskolen samt kadettkepi. Alle varianter er vist i TJ 12-3-7.

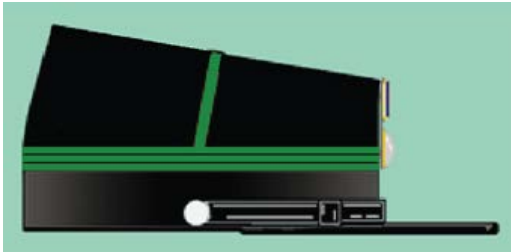
Offiser OF4



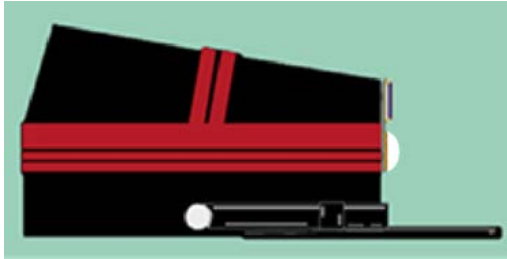
Kadett



Grenader OR 4



Befal OR 8



3.15 Vinterluer

Hæren har to typer formelle hodeplagg for vinterbruk:



Lue, vinter, sort, befal



Lue, vinter, sort, mannskaper

3.16 Feltmessige hodeplagg

På lue, felt bæres Hærens emblem. Tegnet festes midt foran på luens front med tegnets nederste kant 25 mm over lueskyggen.

Befal som tjenestegjør ved Garnisonen i Sør-Varanger kan nytte egen modell av feltlue. Denne kan kun nyttes i den tiden man faktisk tjenestegjør ved GSV. Lue og stormreim er i flerfarget stoff. Stormreimen skal festes med **2 stk Hærens knapp, liten, i forsølv utførelse** (skiftes ut på eksisterende luer innen 31. desember 2012).

På luen bæres Hærens emblem. Tegnet festes midt foran på luens front med merkets nederste kant 5 mm over stormreimen.



Lue, felt, M51



Lue, felt, flerfarget (GSV)



Lue, felt, NY TYPE.
Nyjustert feltluemodell er under utvikling. Innføres eno.
Kamouflasjemønster, farger og andre detaljer kan bli endret i utviklingsprosessen.



Luen vil få borrelåsjustering bak.

3.17 Ny feltlue – nye luemerker

Ny type feltlue blir utstyrt med luetegn av enhetlig format, - felles i hele Forsvaret. Tegnene er 40x40mm og festes med borrelås. Forsvarsgrenene og HV bærer egne luetegn i luen.

Personell som ikke tilhører noen av disse skal bære Forsvarets emblem. Dette vil være sivilt personell som er midlertidig kledd opp i uniform, normalt for internasjonale operasjoner av begrenset varighet.



Forsvaret



Hæren



Sjøforsvaret



Luftforsvaret



Heimevernet

4 Ikrafttredelse

TJ 12-3-4 Bestemmelse for Hærens hodeplagg trer i kraft 2016-06-01. Samtidig settes Hærens uniformsbestemmelser TJ 12-3-4, datert 18. mars 2015, ut av kraft.